

Naročnina mesečno
12 Lir, za inozem-
stvo 20 Lir — ne-
deljska izdaja so-
letno 34 Lir, za
inozemstvo 50 Lir
Cel. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate,
Podružnice
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izjaje vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
12 Lire; Estero, me-
se 20 Lire, Edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti; 10.349 per
le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto.

SCLOVENECC

Nov uspeh v Marmariki

Osne čete so zavzele Capuzzo, Sollum, Halfayo ter Sidi el Barrani — V Atlantskem morju pa so italijanske podmornice potopile tri velike parnike

Vojno poročilo št. 758

Glavni Stan italijanskih Oroboženih Sil ob-
javlja:

Osne sile, ki so zlomile odpor, katerega so nu-
dile preostale jedinice osme angleške armade na
egiptovsko-libijski meji ter zavzele nap-
sop Capuzzo, Sollum in Halfayo so se na-
prej zasledovale sovražnika, ki se umika proti vzhodu.
Sidi el Barrani je bil zavzet in južno
področje tega kraja je bilo preokupirano.

Vojaske pripravne in naprave v Marsa Ma-
truhu so napadale eskadrile bombnikov.

Nemški lovci so sestrelili tri nasprotna letala.
Napad na Bengazi je povzročil nekaj škode
in bilo je nekaj ranjenih; eno angleško letalo, ki
sa je zadelo protiletalska obramba, je v plamenih
treščilo na tla.

Letališči Luka in Micabba sta bili ponov-
no bombardirani in nastali so precejšnji požari.
Tri naša letala se niso vrnila v oporišče.

V vzhodnem Sredozemlju so naša letala
napadla neko ladijsko sprempljavo ter so navzlic ži-
vahnemu odgovarjanju zaščitnih ladij poškodovale
en parnik.

V Atlantskem morju je naša podmor-
nica pod poveljstvom korvetnega kapitana Luigija
Longanesija Caitanija potopila oboroženi 8000 ton-
ski parnik in 5500 tonsko motorno ladjo; druga pod-
mornica pod poveljstvom poročnika vojne ladje
Gianfranca Gazzana je potopila 6000 tonski parnik

Rim, 25. jun. AS. O izgubi Tobruka prinaša
angleška poluradna poročevalska agencija spome-
nico, v kateri pravi, da v angleških vojaških kro-
gih stvarno presojajo posledice, ki jih prinaša iz-
guba te trdnjave. Izguba Tobruka otežuje naloge

angleškega brodograja na Sredozemskem morju. Za-
radi tega so ogrožena pota proti Malti, Cipru in
Haifi. Najtežavnejši je položaj na Malti, zakaj os
je zdaj gospodarica številnih letališč in bo vedno
bolj omejevala Angležem možnost, da bi pošiljali
s kopnih oporišč velike skupine lovecev za sprem-
stvo konvojem, ki naj preskrbujejo otok. Odslej
bodo morali ladijski sprevedi iz Aleksandrije na
Malto pluti med severno afriško obalo ter med
Kreto in bodo torej izpostavljeni napadom itali-
jansko-nemškega letalstva, ki ima v rokah števil-
na oporišča na Kreti in ob afriški obali. V lon-
donskih vojaških krogih menijo, da je plovba iz
Aleksandrije proti Malti zdaj zelo, zelo težavna.

Ta precej žalostna, dasi resnična slika, ki jo
podaja angleška agencija, osvetljuje pomen zo-
petne osvojitve Tobruka, kar daje udaji še večjo
resnost. Pomen, ki ga angleški vojaški krogi
pripisujejo Tobruku v okviru vsega sredozem-
skega vojnega prizorišča, pojasnjuje bolj kakor
koli drugega resnost porazov, ki so jih pre-
trpeti Angleži v puščavi in v vodah pri Pantele-
riji. Dejstvo, da angleško brodogradništvo ni poseglo
v obrambo Tobruka, da bi dvignilo moralo posad-
ke, razodeva resnost izgub, ki jih je Anglija do-
živela v spopadih na Sredozemskem morju. Če
bi bilo brodogradništvo spet na morje, ne bi bilo
tako važnega pomorskega oporišča prepuščeno
sama sebi, saj njegova izguba povzroča toliko
velikih težav angleškemu pomorskemu povelj-
stvu. General Ritchie pa, če bi bil imel potrebna
sredstva, bi bil skušal varovati Tobruk za vsako
ceno vsaj tako dolgo, da bi prišla ojačena po-
morska in po kopnem ali vsaj do prihoda navodil
iz Londona. Odsotnost angleškega brodograja, ne-
moč tega generala ter nizka morala velike po-

sadke v Tobruku kažejo, kako hudi so udarci, ki
so jih Angleži dobili na tleh, na morju in v zra-
ku Junija na sredozemskem vojnem prizorišču.

Veliko vznemirjenje v Angliji

Tanger, 25. junija. AS. Vojaške osebnosti, ki
so z letalom prispele v Gibraltar, da bi zaslišale
poveljnike ladij, ki so bili v konvoju, uničenem
14. junija med Sardinijo in Tunisom, pišejo, da
tudi položaj, ki je nastal v Angliji po porazu v
Sredozemlju in v Marmariki. Razburjenje in jeza
javnega mnenja zaradi pomorskih in vojaških
porazov je bilo tolikšno, kakor še nikdar prej.
Churchillovi prijatelji so z nadčloveškimi napori
pomirjevali ljudski srd proti predsedniku vlade
in njegovim ljubljencem, toda pričakuje se, da
velik del poslancev vztraja, naj Eden pregovori

Stalina, ki zahteva od Anglije nujno pomoč, naj
okrepi svoj pritisk na vzhodnem bojišču, zlasti
na odseku pri Harkovu, da bo zmanjšal italijan-
sko-nemški pritisk v Severni Afriki. O angleškem
kralju Juriju pa pripovedujejo to-le: Ko so mu
sporočili, da sta Tobruk in Bardija padla, je bil
ves iz sebe in brez nekaj trenutkov molka je za-
vpil: »Saj to je skoraj nemogoče, vsak dan pri-
haja novica, slabša od vseh prejšnjih! To je
strašno, naj nas Bog vendar ne zapusti!»

Angleške izgube v Libiji

Stockholm, 25. junija. AS. Švedski dopisni-
ki poročajo iz Londona: Na angleški strani so
začeli precejevati angleške izgube v Libiji ter
so ugotovili, da znašajo nič manj kakor dve
pehotni diviziji in dve oklepni diviziji. Poudar-
jajo tudi, da ima Os popolno premoč v tankih;
prehranjevalna in druga oskrba osnih čet je
popolnoma preskrbljena, kajti italijansko in
nemško poveljstvo je v Tobruku našlo vodo,
živila, kakor tudi dve tovarni za popraviljanje
tankov in avtomobilov. Številni angleški opa-
zovalci opozarjajo vlado in javnost, naj na do-
godke v Afriki ne gleda prelasko in naj jim
ne pripisujejo drugotnega pomena.

Dogodki na Daljnem vzhodu

Japonski napadi bodo dokazali, da Amerika ne more braniti niti svojih
lastnih obal

Tokio, 25. junija. AS. »Japan Times Adver-
ter« poroča, kako so japonske podmornice bom-
bardirale severoameriško obalo in pravi, da Ja-
ponska navzlic trditvam sovražne propagande
gospoduje v Tihem morju. Ameriški vojni minister
je Amerikancem dopovedoval, da so se Japonci
izčrpali v napadih na Midway in Aleute in da so
ameriške sile tam dosegle velike zmage. List piše,
da so napadi japonskih podmornic odgovor na
Stimsonovo govoritve. Ti japonski napadi bodo
jasno pokazali Churchill, da Amerika ne more
braniti niti svojih lastnih obal.

Tokio, 25. junija. AS. Iz province Kijangsi po-
ročajo, da je padec vojaško važnega kraja Lišui
le še vprašanje časa, ker so japonske predstraže
že zasedle Tajpingfan, ki leži 16 km severozahod-
no od Lišuija.

Tokio, 25. junija. AS. Poročajo, da so ja-
panske čete preokupirale reko Kvang v provinci
Kjangsi ter zasedle Vufengšan in Vutu. V tej
pokrajini se nadaljuje čiščenje zasedenega
ozemlja.

Tokio, 25. junija. AS. Japonski cesarski stan
objavlja, da so japonske sile, ki delujejo na Aleut-
skem otočju po zasedbi otokov Kiska in Ats za-
čele čistiti ostanke sovražnih sil na sosednjih
otokih. Otoka Kiska in Ats se bosta poslej ime-
novala Namaruki in Hatsuta.

Sanghaj, 25. junija. AS: Dva japonska dnev-
nika v Sanghaju pišejo, da je vojna dosegla tihomor-
sko obalo v Ameriki, in dodajata, da gre na
sestanku Roosevelt-Churchill-Curtis za vse kaj dru-
ga kakor za navadno demonstracijo. V prvi sve-
tovni vojni je japonska mornarica ščitila zahodno
kanadsko obalo do vstopa Združenih držav v vojno.
Sedaj pa je takratna zaščitnica napadala in Zdu-
žene države vedo, da Japonska dobro pozna njihove
zahodne obale. Napadi japonskih podmornic so le
začetek tega, kar bodo izvedli Japonci iz oporišč
na Aleutih, ko bodo uničili zvezo med Aljasko in
Vancouverjem. Tako mora Amerika braniti tudi
Kanado in Aljasko. Kanada s tem prehaja v ob-
močje japonske vojne mornarice. Ameriška morna-
rica pa mora v Tihem morju ščititi tisoče kilo-
metrov dolge obale, segajoče od Aljasko do Paname

Napredovanje pri Sebastopolu

Pri Harkovu se nadaljuje uničevanje obkoljenih oddelkov — Bombe na
Birmingham

Trdnjava Sebastopol. Na sliki se dobro
vidijo utrjeni obrambni pasovi (črte) ter utrdbe,
o katerih smo brali v zadnjih nemških vojnih
poročilih. Na sliki jih predstavljajo krogi s šte-
vilkami: št. 1 predstavlja utrdbo Lenin, 2. M. Gor-
ki, 3. Molotov, 4. Stalin, 5. Sibirija in 6. Volga.
Črne pike v zalivu Severnjaji predstavljajo mine.

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 25. junija. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:

Na trdnjaskem področju pri Sebastopolu
so napadajoče nemške in romunske čete v
srditih bojih po gozdovih in hišah zavzele novo
ozemlje. Hudi in učinkoviti letalski napadi so
bili usmerjeni predvsem na postojanke ob južnem
zalivu Inkermanu in proti obrambnemu pasu
Nikolajev.

Jugovzhodno od Harkova se nadaljuje uniče-
vanje obkoljenega sovražnika.

Na ostalih delih vzhodnega bojišča, kakor tu-
di na bojišču pri Volhovu ni posebnih spre-
memb.

Ogledniška letala so v Finskem zalivu
potopila en sovjetski čistilec min.

V Lednem morju je letalstvo potopilo
v zalivu Kola dve trgovski ladji z 11.000 to-
nami ter je poškodovalo z bombami še neko dru-
go tovorno ladjo.

Sovjeti so včeraj zgubili 71 letal. Pogreša se
7 lastnih letal.

V Severni Afriki so nemško-italijanske
čete zlomile sovražnikov odpor na libijsko-
egiptovski meji ter so zavzele trdnjave Ca-
puzzo, Sollum in Halfaya. Pri hitrem zas-
ledovanju poraženih Angležev je bil dosežen
Sidi el Barrani in področje jugovzhodno od
Sidi el Barranija.

V boju proti Angliji je letalstvo zadnje
noč z razdiralnimi in zažigalnimi bombami ob-
delovalo industrijsko področje v Birming-
hamu kakor tudi vojaško važne cilje v jugo-
vzhodni Angliji.

Imejtelj hrastovega lista na viteškem križu
železnega križa višji narednik Steinbatz, pilot
v nekem nemškem krdelu, se po 99. zmagi ni
vrnil s poleta na sovražno ozemlje. Z njim je
nemško letalstvo zgubilo enega najodličnejših
lovskih letalcev. Junaškemu vojaku je Hitler
naknadno podelil hrastov list z meči na viteškem
križu železnega križa.

Berlin, 25. junija. AS. »Deutsche Allgemeine
Zeitung« prikazuje pomen novega velikega uspe-
ha nemških podmornic in pripominja, da izdatne
obrambne mere proti podmornicam, ki jih je na-

povedal ameriški mornariški minister polkovnik
Knox, verjetno obstojajo za zdaj le na papirju, pa
tudi če bi v resnici obstojale, bi ne moge zmanjša-
ti uspehov osnega podmorniškega orožja. Pod-
mornice držav trojne zveze nadzirajo vsa morja
in so v veliki meri vzrok potrtosti, ki vlada v
Washingtonu na konferenci med Rooseveltom in
Churchillom.

Rim, 25. junija. AS: Severnoameriško mornari-
ško ministritvo sporoča, da je bilo od začetka vojne
izgubljenih v obalnih vodah Združenih držav 230
parnikov.

V Argentini ne bo vladne krize

Buenos Aires, 25. junija. AS. Podpredsednik
argentinske vlade Castillo je izjavil zastopnikom
tiska, da odstop predsednika republike Ortiza ne
bo izzval vladne krize.

Izgube v ameriški trgovski mornarici

Buenos Aires, 25. junija. AS. Severnoame-
riško mornariško ministritvo javlja, da je bilo
od začetka vojne okoli 10.000 mornarjev ameri-
ške trgovske mornarice ranjenih, ubitih, po-
topljenih ali pogrešanih.

Churchill in Roosevelt - bratranca

Rim, 25. junija. AS. Ob raznih priložnostih in
na različnih krajih se je že pojavila misel, da sta
Churchill in Roosevelt morda sorodnika. Značaj
obeh mož odkriva njun skupni izvor. Oba sta
častihlepnja in brez pomislekov, dobra govornika,
polna zagona, kolerična, oba ljubita alkohol, z la-
hkoto obljubljata, besede pa ne držita. Oba sta se-
bična, ljubita spletke, imata brezmejno ljubezen
do denarja itd. Oba sta polna domisljije. Neki
življenjepisec v Newyorku je zdaj ugotovil sorod-
stvo teh dveh mož. Sta namreč daljna bratranca.
Trije njuni predniki so se nahajali na krogu zna-
ne ladije »May Flower«. Dobra kri ne vara! Usoda
je spravila ta dva sorodnika na poveljniška mesta
angleškega imperija in Združenih držav.

Zanimiva odkritja španskega tiska

Roosevelt bi poslal svoje čete na evropsko in azijsko bojišče pod
pogojem, če Stalin napove vojno Japonski - Turški listi dvomijo v drugo
fronto v Evropi

Madrid, 25. junija. AS. Španski listi se ba-
vijo z načinom, kako si demokracije nudijo in
dajejo medsebojno pomoč in pri tem kažejo na
demokratsko hinavščino in lahkomišelnost. Wa-
shingtonski vladodržci — pišejo španski listi —
ne dajejo Sovjetski Rusiji nikakršne korajže za
nadaljevanje odpora. Tudi Churchill ne more
reči, da je zadovoljen z ameriško pomočjo. Listi
pripominjajo tudi sledeče: »Roosevelt pošilja
ameriške čete na angleško otočje, v Islandijo in
v angleške kolonije, noče pa poslati niti enega
vojaka v Afriko in ne v Birma. Združene države
so pripravljene stopiti v vojno na evropsko, azijs-
sko in afriško bojišče pod pogojem, da Stalin
napove vojno Japonski. Zdi se, da Stalin ne kaže
preveč vneme za ugoditev tej Rooseveltovi za-
hlevi in Churchill baje premišlja, če bi ne bilo
dobro iti v Moskvo in pregovoriti Stalina, naj
tvega ta korak. Medtem pa — tako zaključujejo
španski listi — osno orožje povsod zmaga.

Carigrad, 25. junija. AS: »Cumburiet« razlaga

iz Amerike prispela poročila o razgovorih med
Churchillom in Rooseveltom ter o njihovih naporih
za ustanovitev druge fronte, in piše, da je po an-
gleškem porazu v Libiji in po padcu Tobruka po-
polnoma nerazumljivo misliti na drugo fronto. List
nadaljuje, da je srednji vzhod za Anglijo ena naj-
važnejših in najobčutljivejših točk, ustanovitev dru-
ga bojišča pa predstavlja številne neznanke in
mnogotere nevarnosti. Z novicami iz Washingtona
se bavi tudi list »Akham«, ki pravi, da so anglo-
saški zavezniki vedno v zamudi in da je to eden
glavnih vzrokov njihovih neprestanih porazov. List
»Tasviri Efkare« pa odgovarja londonskemu radiu,
ki trdi, da je glavni vzrok za poraz angleške armade
nezadostna prehrana, in pravi, da so se Angleži
lahko posluževali železnice do Marsa Matruha, to je
250 km vstran od bojišča, dočim je italijansko in
nemško zaledje oddaljeno celih 2000 km od bojišča.
Zato so imeli Italijani in Nemci s prekrbno nepri-
merno večje težave kakor Angleži.

Obisk pri Leonu Degrellu na vzhodnem bojišču

Vzhodno bojišče, 25. junija. AS. Posebni do-
pisnik agencije Stefani poroča: Po srečnem na-
ključju sem se srečal pri obisku odseka v Don-
čovi kotlini s poročnikom Leonom Degrellom, vo-
diteljem belgijskih rekisvov, ki se že od oktobra
1941 s številnimi valonskimi rekisiti bori
proti boljševizmu. Od njegovega prihoda na bo-
jišče ni minil niti en dan, da bi se ne boril kot
priprost vojak pri strojnici v prvih vrstah, zlasti
med sreditimi zimskimi bitkami. 15. februarja je
bil lažje ranjen, toda ni hotel zapustiti bojišča.
14 dni zatem je bil odlikovan z železnim križem
II. razreda in je bil potem z osebnim Hitlerjevim
dekretom 1. maja povzdignjen v podporočnika za-
radi posebnih hrabrosti. Potem se je udeležil bit-
ke pri Harkovu in je bil spet odlikovan z želez-
nim križem I. reda. Našli smo ga v neki utrdbi
ob Doncu, le kakih 20 m daleč od rdečih.

Poln mladosti in vneme nas je Degrelle pri-
srčno sprejel in razlagal, da se rekisiti že več
kot eno leto bore ob strani junaških italijanskih
vojakov na vzhodnem bojišču. V veliko veselje si
štejemo to, kajti že več let navdajajo fašiste in
rekisite isti ideali. Kar so delo in duh ter po-
gum srca združili, to je od maja 1940 kri do-
končno započeli. Kri nas druži od tistega dne,
ko so v Abevillu francoski vojaki ubili pet faš-
istovskih Italijanov s številnimi rekisističnimi to-
variši. To je bilo tri tedne pred tem, ko je Ita-
lija napovedala vojno Franciji. Usoda je hotela,
je nadaljeval Degrelle, da je bil zbor rekisističnih
prostovoljcev na vzhodnem bojišču poslan na levo
krilo italijanskega ekspedicijskega zbora. Od ta-
krat se z ramo ob rami borijo na vzhodnem bo-
jišču v prvih vrstah kakor tudi v zaledju s ko-
munističnimi partizani.

London molči k odkritju tajnih določil v pogodbi med Anglijo in Rusijo

Berlin, 25. jun. AS. Na angleški strani niso
nič odgovorili na odkritje tajnih določil v po-
godbi med Churchillom in Molotovjem. V Ber-
linu se zavedajo značilnosti tega molka. London
se vse do zdaj dela tako, da ne ve za senza-
cionalno objavo goeteborškega lista. Niti vlada,
niti tisk nista zavzela stališča bodisi da bi od-
kritje o tajnem sporazumu zanikala ali deloma
ali v celoti priznala obstoj tajnih določil. V Ber-
linu pravijo, da se temu ni čuditi. Dokaz angle-
skega izdajstva na škodo Evrope je silen udarec

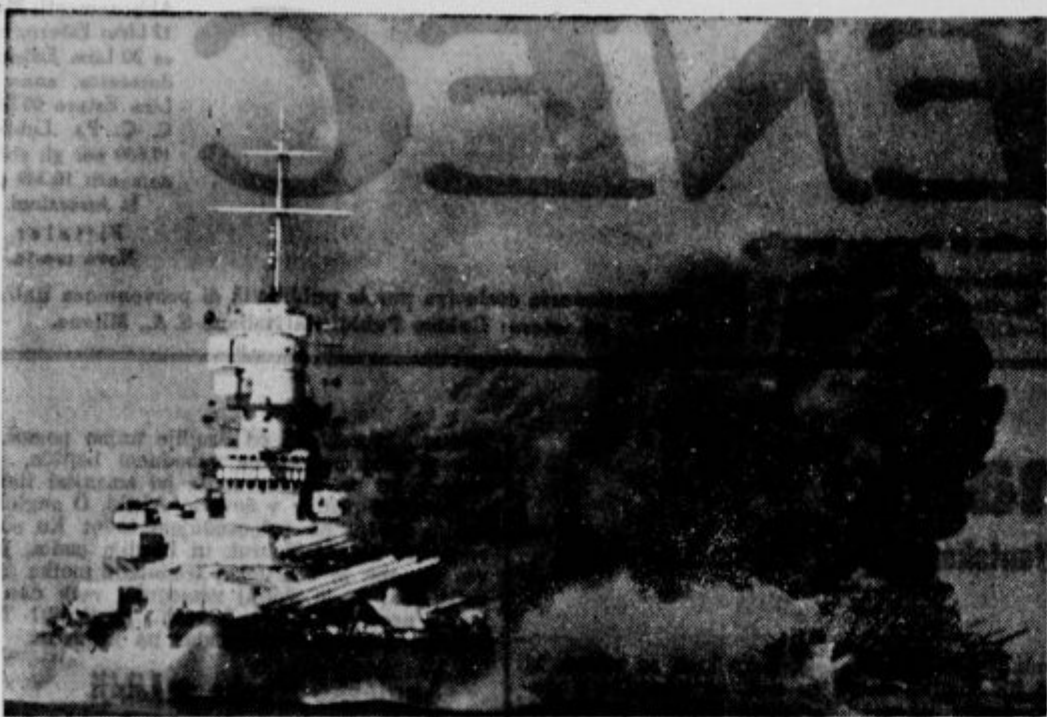
za Anglijo, ki je morala spoznati, da so nesram-
ne laži zatrevjanja angleških državnikov, češ da
se Anglija bori za svobodo malih narodov, za
človečanske pravice, za krščansko civilizacijo in
za dobrobit človeštva. Že od vsega početka je
bilo jasno, da Molotov ni mogel iti v London ne
da bi se vrnil od tam s koščkom papirja, ki ne
bi govoril le o vrsti sovjetskih odgovorov, ki za-
tazujejo celo načela boljševiške revolucije. Zato
so vsi takoj mislili, da mora obstojati tajna po-
godba o popustitvah Churchilla, ki je hotel dati
boljševikom pogum, naj se z vsemi svojimi silami
upirajo na vzhodnem bojišču z upanjem na plemi-
teno plačilo v primeru zmage. In zdaj je po-
popolnoma jasno, da je London sprejel vse Mo-
lotovljeve zahteve, zahteve, ki dejansko pome-
nijo sovjetsko kontrolo v Evropi.

Smrt velikega albanskega rodoljuba

Rim, 25. junija AS. 23. junija je umrl albanski
opolnomočeni minister Tahir Shtylla. Bil je velik
rodoljub in velik diplomat. Že v zgodnji mladosti
je stopil v diplomatsko službo in je zastopal Alba-
nijo v različnih prestolnicah, tako tudi v Rimu
in Beogradu. Po združitvi Albanije s kraljevino
Italijo, za katero je vedno delal, je bil imenovan
za opolnomočenega ministra pri Kralju in Ce-
sarju. Decembra preteklega leta mu je bila izro-
čena uprava osvobojenega ozemlja, kjer je vneto
delal za povzdigo Kosovega in drugih krajev, ki
so se združili z domovino po tolikšnem trpljenju
v bivši Jugoslaviji.

Kuruzu se je vrnil iz Amerike

Tokio, 25. junija. AS. Med diplomati, ki so se
vrnili iz Združenih držav v Japonsko, se nahaja
tudi posebni odposlanec japonske vlade Kuruzu,
ki se je pogajal z ameriško vlado tik pred iz-
bruhom vojne med Japonsko in Združenimi dr-
žavami.

Italijanska vojna mornarica v akciji na Sredozemskem morju.

Porast Ljubljane med dvema svetovnjima vojnama

Ljubljana je za stanovanja zazidala v 23 letih nad pol milijarde lir
Zgradila je nad 2000 novih hiš in skoraj 7000 novih stanovanj

Ljubljana, junija.

Zanimivo je, pregledati, kaj je Ljubljana napravila za svoj razvoj v razdobju med dvema svetovnjima vojnama, namreč med prvo, ki je trajala od leta 1914 do 1918 in pa med sedanjostjo, ki se je za naše kraje začela lani, dasi velja splošni zgodovinski začetek te vojne leto 1939. Običajno delimo v največjem času razvoj Ljubljane v tri glavne dobe: namreč v predpotresno Ljubljano, v Ljubljano med potresom in prvo svetovno vojno, to je od leta 1895 do 1914 ter v dobo po prvi svetovni vojni od leta 1918 do 1941. Zdatj torej stopamo v četrto fazo razvoja Ljubljane.

Zanima nas predvsem zadnje znano nam razdobje. Med prvo svetovno vojno ni Ljubljana prav nič gradila, če izjemamo nekaj zasidnih barak, ki so izginile. Ljudje so imeli med prvo svetovno vojno sicer dovolj denarja, niso pa imeli volje, da bi ga investirali v stavbe, tudi je manjkalo delovnih sil in gradiva.

Tudi takoj po svetovni vojni Ljubljanci še niso imeli poguma graditi. Pač sta se opogumila leta 1919 dva zasebnika, ki sta gradila dvojno enostanovanjskih vil (preracunano na sedanjo valuto v vrednosti približno poldrugi milijon lir). Leta 1920 pa so pričeli graditi že manjši podjetniki in zasebniki. Zgradili so namreč 16 novih hiš s 27 stanovanji v skupni vrednosti tudi poldrugi milijon lir. Od tedaj dalje je Ljubljana vsako leto pridobila lepo število hiš, včasih je prirastek nekoliko padel, včasih se spet dvignil, toda Ljubljana je stalno rasla in pridobivala vedno več novih stanovanj. K temu je silila Ljubljana zlasti občutna stanovanjska kriza, Ljubljana, je postala važna kulturno in prometno središče ter je vedno več ljudi dobivalo zaslužek v njej. Vsi pa so hoteli imeti stanovanja. Leta 1921 je bilo zgrajenih 35 hiš s 66 stanovanji v skupni vrednosti 3.700.000 lir. Leta 1922 90 hiš, 168 stanovanj, skupna vrednost 7 milijonov lir. Leta 1923 32 hiš, 90 stanovanj, skupna vrednost 3.900.000 lir. Leta 1924 je bilo prvo leto, ko je gradbena delavnost znatno izostala. Zgradili so samo 15 hiš, toda te velike, ki so imele 51 stanovanj v skupni vrednosti 4.100.000 lir. Leta 1925 je bilo zgrajenih 40 hiš s 84 stanovanji v skupni vrednosti 18 milijonov lir. Leta 1926 je bilo zgrajenih 92 hiš s 207 stanovanji v skupni vrednosti 22 milijonov lir. Leta 1927 je bilo zgrajenih 105 hiš s 310 stanovanji, prav tako v vrednosti 22 milijonov lir. Mnogo novih hiš in mnogo novih stanovanj, toda nekoliko slabših kakor prejšnja leta, pa je Ljubljana v vseh povojnih letih dobila leta 1928, ko je zgradila 162 hiš, s 453 stanovanji v skupni vrednosti 20 milijonov lir. Leta 1929 je Ljubljana zgradila 120 hiš s 359 stanovanji, z adaptiranimi stanovanji pa je pridobila skupno 384 stanovanj v skupni vrednosti 19 milijonov lir. Leta 1930 je Ljubljana dobila 125 hiš s 356 stanovanji, vseh pridobljenih stanovanj pa 393, v skupni vrednosti 23 milijonov lir. Leta 1931 je Ljubljana zgradila 155 hiš s 487 stanovanji, vseh pridobljenih stanovanj je bilo 515, v skupni vrednosti 25 milijonov lir. Leta 1932 je Ljubljana pridobila 129 hiš s 368 stanovanji, vseh stanovanj 407, v skupni vrednosti 19 milijonov lir. Leta 1933 je Ljubljana zgradila 72 hiš s 266 stanovanji, skupno vseh stanovanj 293 v skupni vrednosti 23 milijonov lir.

Leta 1934 pa se je v stavbni sezoni že pojavila gospodarska kriza, ki je v drugih panogah že prej izbruhnila. Ljubljana je zgradila samo 32 hiš s 163 stanovanji, skupno stanovanj 172, v skupni vrednosti 11 milijonov lir. Leta 1935 je Ljubljana zgradila 71 hiš s 192 stanovanji, skupno vseh stanovanj 219, v skupni vrednosti 6 milijonov lir.

Leta 1936 je bila gospodarska kriza že premagana, Ljubljana je zgradila 140 hiš s 460 stanovanji, skupno vseh stanovanj 481, v skupni vrednosti 18 milijonov lir. Leta 1937 je Ljubljana zgradila 135 hiš s 450 stanovanji, skupno vseh stanovanj 486, v skupni vrednosti 13 milijonov lir. Leta 1938 je Ljubljana dobila 103 hiše s 394 stanovanji, skupno vseh stanovanj 414, v skupni vrednosti 16 milijonov lir. Leta 1939 pa je pomenilo, kar se tiče števila pridobljenih stanovanj rekord. Zgrajenih je bilo 173 novih stanovanjskih hiš s skupno 602 stanovanji v skupni vrednosti 16 milijonov lir. Leta 1940 je bilo zgrajenih 113 novih hiš s skupno 354 stanovanji v skupni vrednosti 18.700.000 lir.

Kazni zaradi nezakonite špekulacije

Agencija urada za kontrolo cen pri Visokem Komisariatu poroča: Okrožno sodišče Žužemberk je naložilo kazni v mesecu maju, ker je izrabljala živilske nakaznice in za nezakonite špekulacije 46,5 lir globe Hrovat Nežl, stanujoči v Hinjah 7. — Okrožni kapitanat v Črnomlju je naložil v mesecu maju sledeče kazni za nezakonito špekulacijo: Butala Luciji, gostilničarki, Stari trg, 100 lir, Plutu Jakobu, mesarju, Semič, 100 lir, in Nemanjš Mariji, posestnici, Božakovo, 25 lir.

Lani pa je Ljubljana pridobila skupno 101 hišo s 483 stanovanji, kar je tudi veljalo 18.700.000 lir. Torej stavbna delavnost tudi lani ni počivala.

Ljubljana je torej v zadnjih 23 letih pridobila skupno 2058 novih hiš ali povprečno skoraj sto vsako leto. Novih stanovanj pa je bilo pridobljenih 6837. Če računamo na vsako stanovanje 4 do 5 oseb, je torej v novih stanovanjih dobilo streho najmanj 30 do 35.000 ljudi.

Vrednost vseh investicij v stanovanja je težko preračunati. Moremo mirne duše reči, da je Ljubljana vložila samo v stanovanja v teh 23 letih okoli 400 milijonov lir. Če pa pristojemo še razne adaptacije, je dala za stanovanjsko kulturo okoli pol milijarde lir. Razna javna dela v Ljubljani, ki v to število niso všteta, pa so zahtevala tudi najmanj okoli 200 milijonov lir. Torej je Ljubljana v 23 letih zazidala okoli 700 milijonov lir. Seveda so to le približni računi, ki pa dokazujejo veliko podjeto Ljubljancanov v gradbenem oziru. Vrednost hiš je danes seveda mnogo večja.

Upajamo, da bo Ljubljana še dalje v tem smislu napredovala, zlasti pa v četrtem razdobju svoje gradbene delavnosti, to je po končani drugi svetovni vojni.

Novi maši v Vipaccu in v Cosani

Zadnje nedeljo v maju se je Vipacco poslavil: proslavil je novomašni dan svojega mladega sotržana č. g. Stanka Premrla. Dekleta so več noči prebila v cerkvi, da so jo okrasila s stotinami belih nagljev, s kitami zelenja in venci. Fantje so pa okusno zgradili tri lepe slavoloke in so dvignili mlaj.

Na predvečer je bil slovesen sprejem pred cerkvijo. V nedeljo ob 11 veličasten sprevod iz župnišča v cerkev. Ogromna množica iz vse okolice ni mogla najti prostora v sicer tako prostorni cerkvi. Pridigal je novomašnikov brat župnik g. Rafko Premrl. Gamljiva je bila komemoracija tragične smrti strica, vipavskega dekana Matije Erjavca na isti praznik sv. Trojice pred 34 leti. Iz stričeve krvi sta vzrasla dva nečaka duhovnika, ki sta oba na isti praznik pristopila prvič k oltarju.

S plemenito zbrano in v krasnem glasom je novomašnik opravil prvo sv. daritev. Cerkevni pavski zbor je pod vodstvom pevovodje g. Franca Kopačina in organista g. Slavka Vovka dovršeno izvajal Zanklovo mašo in druge pevške točke.

V domači dvorani je bila zatem prisrčna družinska proslava. Navzočni so bili vsi člani družine in je isti dan tudi novomašnikova mama g. A. Alojzija slavila svojo 70. letnico.

Po slovesnih večerjnih in zahvalni pesmi so vsi svatje in tudi mnogi drugi odšli na pokopališče k odkritju spomenika nepozabnega očeta Rafaela, dolgoletnega načelnika naše zadruge, ki je umrl na svoj god leta 1940. Spomenik je umetniško delo akademskega slikarja in kiparja Toneta Kralja; kapelica iz kararskega marmorja s sliko Zveličarja, ki mu sv. Rafael pripelje svojega varovanca.

Novomašnik, ki je bil zaradi težkih bolezni pred leti večkrat blizu smrti, je popolnoma okrevan in mu toplo želimo krepkega zdravlja tudi pri bodočem delu v dušnem pastirstvu.

Nova maša v Cosani del Collia. Veselo pritrkovanje je tudi v Cosani že teden dni oznanjalo novo sveto mašo, ki jo je daroval v domači župni cerkvi g. Ludvik Rusjan. V nedeljo, zad-

nega maja, je privrelo od vseh strani nebroj vernikov. Ljudje še trdijo, da se za novo mašo splača potrgati par podplatov. Ker je bila ta nova maša prva v zgodovini Cosanske duhovnije, kajti nihče ne ve in tudi nikjer ni zapisano, da bi bil že kdo v prvo stopil k oltarju sv. Hieronima, lahko mirno trdimo, da Cosana ni še nikdar videla toliko ljudi. Domačini so se tudi dobro zavedali izrednega dogodka in se z izrednim navdušenjem pripravili na slavlje.

Dekleta in fantje so kar tekmovali, kako bi vse lepše izpeljali. Pevoči so žrtvovali fese veliko potrebnega počitka, da so mojstrsko izvedli ves bogati spored petja. Skratka, vsi in vsak po svoje se je potrudil.

K sprejemu g. novomašnika se je zbrala vsa duhovnija in ganljivo je bilo videti, kako domačini svojega prvega novomašnika visoko cenijo.

V nedeljo pa je šlo kar po vrsti vse v najlepšem redu. Že v ranem jutru so fantje hiteli v zvonik na »škantarjanje«, ki ga ni hotelo biti konec. Ljudje in duhovniki so se zbrali v izredno velikem številu in ob desetih in pol smo sprejeli novomašnika pred oltar. Ob vstopu v cerkev ga je neko dekle prisrčno pozdravilo. Potem pa je zadonel pozdravna pesem domačega zbora. Med sv. mašo je stopil na prižnico novomašnikov prijatelj župnik g. Andrej Simčič in govoril kakor pač on zna, da so ga vsi napeto poslušali. Med oltrom po sv. maši so pevci nadaljevali s svojim sporedom in se izkazali vse hvale vredni.

Potem smo spremenili g. Ludvika v župnišče in na dom k novomašniškemu slavlju, za katero so domačini in zlasti žlahta toliko žrtvovali. Ob uri poldanske molitve je, žal, kar lilo izpod neba in se ljudje niso mogli vrniti v polnem številu v cerkev k blagoslovu in akademiji v čast g. novomašnika. Deklamacije in petje so se tako lepo in posrečeno vrstile, da je bilo kar veselje. Vse je bilo lepo, mali Franko pa se je še najbolj priljubil s svojo pridigo za otroke.

Nova maša g. Ludvika Rusjana bo ostala v trajnem spominu pri naših ljudeh in iz rodu v rod bodo pripovedovali, kako je bilo, ko je stopil k oltarju prvi cosanski novomašnik.

Gospodarstvo

Umetni gnoj za družinske vrtove

Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani je dal na razpolago dva kvintala umetnega gnoja za družinske vrtove, da bi s tem pospešil obdelovanje zemlje na družinskih vrtovih svojih organizirancev. Dopolavoristi, ki bi radi dobili umetni gnoj za lastno zemljo, lahko vložijo prošnje naravnost na Pokrajinski Dopolavoro, Tabor 13, ali potom občinskih Dopolavorov, kakor tudi po tržkah, pri katerih so uslužbeni. Navesti je treba površino zemlje, ki se obdeluje in količino, ki jo želi.

Iz hrvatskega gospodarstva

Hrvatske družbe. Zagrebška d. d. Auer, ki je za lansko leto izkazala 88.333 kun izgube, predlaga glavni skupščini delničarjev likvidacijo. — V likvidacijo je stopila Kreditna banka in banilnica, d. d. v Karlovcu. — Domače skladišče čevljev, d. d. v Zagrebu namerava zvišati glavnico od 250.000 na 500.000 kun. Za lansko leto je podjetje izkazalo 501.683 kun čistega dobička. — Zagrebški Nestle izkazuje za lansko leto povišanje čistega dobička od 453.209 na 542.136 kun. — V trgovinski register v Hrvatski Mitrovici je bila vpisana delniška družba Teleradio s glavnico 16 milijonov kun in s sedežem v Zemunu. Namen družbe je obratovati kratkovalovno postajo v Zemunu, katero bo družba odkupila.

Gradnja cest na Hrvaškem. Za mednarodni promet bo velikega pomena povprečna cesta čez vso Hrvaško. Ta cesta bi imela širino 7 m in bi znašala stroški zanjo na km 5,2 milijona kun. Dosedaj je hrvatska država izdala za gradbo cest 120 milijonov kun in je zaposlovala dnevno okoli 28.000 delavcev. Dolej izplačane mezde tem delavcem znašajo 17,5 mlj. kun.

Nova podjetja na Hrvaškem. Ministrstvo narodnega gospodarstva na Hrvaškem je z ozirom na potrebo nadzorstva in veliko ustanovitveno delavnost v zadnjih tednih prepovedalo ustanavljati nova trgovača in obrtniška podjetja v skupinah: železo kovine, bker in kemični proizvodi.

SPORT

Navodila kopalcem

Kopanje je razvedrilo in je najboljšo sredstvo za prehajanje množice v športni tabor. Kopanje pa je tudi zdravo in krepišno udejstvovanje, pri katerem je prav, da poznamo in upoštevamo najosnovnejša pravila in navodila:

1. Če ti je zelo vroče ali če ti je mraz, ne hodi v vodo; v prvem primeru se ohladi, v drugem ogreji!
2. V nepoznanih vodah se prepričaj najprej o globini in temperaturi vode.
3. Ne hodi v vodo lačen, pa tudi ne s polnim želodcem.
4. Če si bolan v ušesih, si jih zavaruj z vato, ki je prepojena z vazelinom.
5. Kopanje je zdravo, več koristi pa imaš od plavanja. V plavanju se trudi napredovati glede vztrajnosti, pa tudi glede hitrosti.
6. Če se hočeš zrediti, plavaj v mrzli vodi; če hočeš shujšati, treniraj neumorno v toplejši vodi.
7. Ne pozabi, da je šeniranje nekaj, kar ni nikoli lepo, niti prikupno. Upoštevaj to tudi v kopalščih in na obrežjih.
8. V sončju bodi zmeren: zamorska barva kože na kopalščih je le moda, pravilna zagorelost pa je zmerna. Če ne preneseš žgoca sonca, si poišči senco.
9. Ne razburjaj se, ako je na plavalšču družba razgibana in glasna. Tudi ti si bil nekoč mlad in bi bilo tudi danes boljše, če bi se pridružil veselim kopalcem. Šport je razvedrilo!
10. Glede kopalne obleke bodi dostojen in obziren. Najboljši vtis boš napravil, če se oblačiš tako, da ne vzbuja posebne pozornosti.

Podmilšek je kolesarski prvak Pohorja

Mariborski list poroča o lepem napredku, katerega je pokazala letošnja kolesarska dirka po pohorskih cestah. Prireditev je bila odprta za vse klube pristojnega okrožja, udeležili pa so se največ tekmovalci iz Maribora, Gradca in Innsbrucka. Start je bil v Reki, dolžina proge pa je znašala 15 km.

Precej časa so vozili kolesarji v strnjeni skupini. Prvi se je odtrgal Podmilšek, ki je za tem vodil vse do konca in prispel na cilj 4 minute pred ostalimi tekmovalci. Zmagovalec Podmilšek je postavil nov rekord na pohorski progi v času 47 min. 27 sek. Lanski prvak in dosedajni rekordar je proge, Lozinšek, je dosegel v nedeljo peto mesto.

Podrobni izidi so bili: 1. Podmilšek, Edelweis Maribor 47:27, 2. Seunig, Maribor 51:0, 3. Entholzer, Innsbruck 51:03, 4. Maschera, Maribor 52:18, 5. Lozinšek, Maribor, 52:31, 6. Grinschl, Gradec pa 52:38.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Kmalu bomo pod razvalinami, če na vojaško polje ne prinesemo čisto novih in sodobnih načinov vojskovanja. V Dresdenu je rad bival tudi grof Stadion, ki je bil avstrijski veleposlanik v Berlinu in je bil pozneje avstrijski zunanji minister, neposredno pred Metternichovim imenovanjem.

V Berlinu je Metternich prišel kot veleposlanik v letu 1803 in tam je v svoje spletkarjenje vpletel tudi vojvodinjo Sagan. Po bitki pri Ostreliech je bil imenovan za veleposlanika v Parizu in tam se je navdušil za drugo vodilno žensko pariške družbe — Karolino Murat, ki je bila Napoleonova sestra.

Ničesar ni mogoče reči o tem, če je bilo to Metternichovo poznanstvo iskreno. Karolina Murat je bila za Metternicha predvsem zelo važen vir obveščevalne službe, ker mu je prinašala novice o tem, kar se godi pri cesarju in v njegovi najožji družbi.

Grünwald piše: »Z njeno pomočjo je izvedel za vse, kar se je godilo na cesarskem dvoru. Tako je pravočasno izvedel, da je cesarica Jožefina začela naročati nove obleke za kronanje, koncem julija 1806 pa je že izvedel, da se misli Napoleon ločiti od Jožefine. Ugotovil je tudi, da ima Napoleon v lastni družini okoli sebe polno sovražnikov.«

Tem svojim znanam je bil pozneje Metternich zelo hvalečen. To je čutila tudi Karolina Murat, ko je bil na dunajskem kongresu Metternich edini, ki se je silno trudil, da bi njenega moža Joahima Murata ohranil na napolijskem kraljevskem prestolu. Njenega moža ni mogel več braniti po isto dnevihe (1815), ko se je moral podvreči ukazom državnih koristi.

V Parizu pa se ni posluževal samo Karoline Bonaparte. Zvezal se je tudi z gospo Junot, bodočo vojvodinjo Abrantes, Karolina Bo-

naparte pa mu je bila še potrebna, ker je z njeno pomočjo mogel nadzirati notranjega ministra in poglavarja cesarske policije: Fouchéja. Vse te mreže pa je potreboval, da je lahko nadziral največjega zvijačnega tistih časov, izrednega duhoviteža: Talleyranda, princa Beneventskega.

Talleyrand

Je rodil 13. februarja 1754. leta Parizu in je v Parizu tudi umrl dne 7. V. 1838. L. 1789. e postal francoski poslanec, ko pa je zbruhnil v Franciji eror, je zbežal v Anglijo in v Ameriko. Leta 1797. je postal zunanji minister in je bil nato Napoleonov zunanji minister do 807. Leta 1814. je postal zunanji minister pod Burboni, leta 1830. pa ga je kralj Ludvik Filip poslal za veleposlanika v London. Napoleon ga je l. 1806. imenoval za princa beneventskega, leta 1817. je bil imenovan za vojvodo. Zgodovini uživa oves največjega francoskega diplomata.

Talleyrand pa je bil ravno tisti mož, ki ga je Metternich v Franciji potreboval. Talleyrand je bil brez slehernega čuta za vest in silno podkupljiv. Da bi ga pridobil za avstrijsko službo, mu je Metternich hitro iz avstrijskih državnih fondov poslal podkupnino v višini sto tisoč goldinarjev. Pred tolikim denarjem je Talleyrand hitro zaupal avstrijskemu veleposlaniku, da ne verjame, da bi se Napoleon mogel trajno obdržati na francoskem prestolu. Poudarjal mu je, da so meje Francije na Pirenejih, ob Renu in na Alpah. S tem si je Talleyrand že nakazoval svoje načrte, ki jih je zagovarjal na dunajskem kongresu. Metternich je bil ves zadovoljen in je poročal na Dunaj: »Napoleonova stvar ni več stvar Francije«. To mnenje je odgovarjalo tudi razpoloženju francoskega ljudstva. Francosi so že bili utrujeni od samih vojska in Napoleonovi vojski sami so začeli govoriti, da igra, ki predolgo traja, ni več zanimiva. Napoleonovi maršali so postajali bogati in rejni in jim ni več dišalo hoditi po svetu.

Napoleon pa je bil še toliko genijalen, da si je mogel privoščiti še — Avstrijo.

Po avstrijskem porazu pri Wagramu je bil edini Metternich tisti, ki bi se še mogel meriti z Napoleonom in zato je moral Stadion odstopiti in Metternich je postal avstrijski zunanji minister.

Kot zunanji minister se je še enkrat poigral z ljubeznijo. Za karto v svoji igri si je vzel avstrijsko nadvojvodinjo — Marijo Luizo, ko jo je poročil z medvedom Napoleonom, da bi mu izpulila kremplje.

Toda v Parizu se je Metternich prepustil raznim tokovom; kmalu si je pridobil sloves, da je »računarski grof«. Občudoval je Napoleona, v bistvu pa ga je preziral, ker je vedel, da je on ovira za pomirjenje Evrope. Vzemirjal je Avstrijo, ki je bila nositeljica tradicionalnih načel v Evropi. Ugotovil je, da je Napoleon zadnji predstavnik revolucije. Če ga ni mogoče odstraniti, pa ga je treba vsaj potisniti s prvega mesta v Evropi v ozadje. Ko je ugotovil, da Marija Luiza ne more pomiriti tega nemirneža, je sklenil, da je treba tega silnega nasprotnika odstraniti z vsemi sredstvi.

(Dalje.)

235

Zalostno je drugo jutro vzhajalo sonce. Megla se je vlekla ob Dravi in vlegla na Rožno dolino. Tudi Gradišče in Podgrad je zavila v sivi plašč. Marsikdo je mogel tedaj v prvem svitu rešiti še sebe in svoje domačine na Gradišče ali pa v tabor k St. Jakobu. Kresovi so ugasnili in le zadnji begunci so bili še na poti.

236

Mirko je noter do jutra s svojimi tovariši čuval vhod na Gradišče. Hotel je sam videti, kdo vse pride pod njegovo varstvo in povelje v tabor. Vestno je pogledaval vsakemu v obraz, kdor se je približal vratom. Le zanesljive ljudi, ki jih je poznal, je puščal v tabor. Zavarovati se je hotel pred morebitnim izdajstvom.

237

»Hvala Bogu, da je jutro megleno«, spregovori Mirko, ko se jame daniti. »Sedaj se bo mogel še marsikdo rešiti. Glej, Stefan, tamle jih prihaja še cela kopa moških in žensk. Ti ljudje so iz Sveč. Imajo pač daleč sem do Gradišča, zato prihajajo bolj pozno. Tedaj zavpije nad njimi, naj se podvzajo, če hočejo v tabor.

Šport v kratkem

Dva stara nasprotnika, Heuser in Neusel se bosta spoprijela 27. t. m. v Hamburgu. V bok-sarskih rokavicah bosta merila svoje moči za naslov državnega prvaka teške kategorije.

Nemška plavalna zveza je priznala nov rekord v plavanju na 100 metrov. Poročali smo že, da je dosegla Gisela Grass v Leipzigu na 100 metrov prvo izvrsten čas 1 min. 21.1 sek. Pristojna plavalna zveza je priznala uspeh Grasseove kot nov državni rekord.

Mr. G. igra spet tenis. Stari švedski kralj Gustav, ki ga pozna športni svet pod imenom Mr. G. si je po daljši težki bolezni toliko opo-

mogel, da so mu zdravniki dovolili vzeti v roke najljubše športno orodje, teniški raket. Iz Stock-holma poročajo, da je nedavno spet igral s svojimi partnerji v dvojce.

Otto Bossmann, eden najboljših igralcev med berlinskimi nogometaši, je padel na vzhodnem bojišču. Bossmann je bil večkrat vodja napadalne vrste v predstaviškem moštvu okrožja Berlin — Brandenburg.

Prvo zvezo za ženski šport so ustanovili na Bolgarskem. Namen nove zveze je, da organizira vse članice športnih društev in da izvede enotno organizacijo ženskega športa na Bolgarskem.

Mali oglasi

Službe

Služkinjo

vajena kuhe, se sprejme k mali trgovski družini. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2796.

Kupimo

Vosek la

kupi vsako količino: Med-darna, Ljubljana, Zidov-ska ul. 6.

Vajenci

Vajenca

»prejemem. Košak Ivan, slikar in pleskar, Ljubljana, Gorupova ulica 4. v

Živali

Piščance

6 dni stare, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3317.

Prodamo

»PLODIN«

umetno gnojilo. Posebni gnojilni sestavki za: krompir, fižol, paradiž-nik, zelje, raznovrstne cvetlice itd. Inž. Prezelj, Wolfova ulica 3, telefon 34-73. Samo od 8—12. 1

Dve tisi

1,5 m visoka drevesca — prodam. Inž. Prezelj, Wolfova ulica 3, telefon 34-73. 1

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob ne-deljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Film romantične ljubezni, opojnih melodij in ganljivih ljubavnih pesmi

Pesem reke

Irene Dune — Allan Jones
KINO SLOGA — TEL. 27-30

Globoka social. drama iz sodobnega življenja

Luči v megli

Fosco Giachetti, Luisa Ferida, Mariella Lotti
KINO MATICA — TEL. 22-41

Sijajna druž. komedija iz pariškega življenja

Glas srca

V gl. vl.: Armando Falconi, Paola Barbara
KINO UNION — TEL. 22-21

Umrli nam je naša srčno ljubljena soproga, sestra, teta, gospa

Josipina Spitzer roj. Skubic

soproga inženirja

Pogreb nepozabne drage pokojnice bo v petek, 26. junija ob 5. uri, izpred župne cerkve na Viču, na viško pokopališča. Pokojnica počiva na mrtvaškem odru v mrtvašnici splošne bolnišnice. Sveta maša zadušnica bo v četrtek, 2. julija ob 8. uri v župni cerkvi na Viču.

Zalujoci: soprog inž. Hugo Spitzer ter rodbine Skubic, dr. Grapar, Porenta.

BOG JE ODLIKOVAL S KRONO MUČENIŠTVA SVOJEGA ZVESTEGA SLUŽABNIKA

HENRIKA NOVAKA

KAPLANA V HINJAH NA DOLENJSKEM

BOG MU DAJ UŽIVATI PLAČILO MUČENCEV.

DUHOVŠČINA ŽUŽEMBERŠKE DEKANIE

PO DALJŠEM TRPLJENJU NAS JE ZAPUSTIL, V 48. LETU STAROSTI, PREVIDEN S SV. ZAKRAMENTI ZA UMIRAJOČE, NAŠ LJUBLJENI OČE, SVAK IN STRIC, GOSPOD

KOVAČIČ FRANC

POSESTNIK, MLINAR IN ŽAGAR

POGREB PREDRAGEGA POKOJNIKA BO V PETEK, DNE 26. JUNIJA OB 15. URI NA ŠMIHELSKO POKOPALIŠČE. PRIPOROČAMO GA V MOLITEV IN BLAG SPOMIN.

NOVO MESTO, 24. JUNIJA 1942.

ZALUJOČI: MARIJA, SOPROGA; FRANC, STANKO, SINOVA; MARIJA, JAKOBINA, PETRINA, HČERE — IN OSTALO SORODSTVO.

Giovanni Verga:

Tone Nevolja

Nekoč je bilo toliko »Nevolj« kot je kamnov na cesti za Trezzo; bili so celo v Ognini in v Aci Castello, vsi dobri in vrti pomorščaki, ki je treba, prav v nasprotju z njihovim vzdevkom. Prav za prav so se v župnijski knjigi zvali Toscano, toda to ni imelo pomena, kajti odkar je svet stal, so jih ljudje v Ognini, Trezzu in Aci Castello klicali vedno le za Nevolje, od kolena do kolena, nje, ki so imeli vedno barke na morju in strešnike na soncu. Sedaj pa so v Trezzi ostali le še Nevolje gospodarja Toneta, tisti od hiše pri nešplejem drevesu in barke »Previdnosti«, ki je bila privezana ob prodnatem obrežju, pod pralnico, poleg »Marije« strica Cole in ribiškega čolna gospodarja Fortunata Cipolle.

Viharji, ki so razpršili na vse strani ostale Nevolje, so šli mimo, ne da bi napravili velike škode hiši pri nešplejem drevesu in barki, privezani pod pralnico; in da bi gospodar Tone pojasnil čudo, je imel navado govoriti, kazoč stisnjeno pest, pest, ki se je zdelala napravljena iz orehovega lesa: »Če hočeš veslati, si mora vseh pet prstov med seboj pomagati«.

Govoril je tudi: »Ljudje so ustvarjeni kot prsti na roki: veliki prst se mora ponašati kot veliki prst in mali prst se mora ponašati kot mali mazi-nec.«

In družinica gospodarja Toneta je bila v resnici urejena kot prsti na roki. Prvi je bil on, kazalec, ki je ravnal praznične dneve in počitke ob priliki izpostavitve Najsvetejšega; potem je bil njegov sin Boštjan, imenovan »Boštjanež«, ker je bil velik in močan kot sveti Kristof, ki je bil naslikan pod obokom mestne ribje tržnice; velik in krepak kot je bil, je brezhibno izvrševal povelja pri plovbi in ne bi si niti nosu obrisal, če bi mu oče ne bil dejal: »Obrisi si nos«, tako da

je vzel »Dolginko« za ženo šele, ko so mu rekli: »Vzemi si jo!« Nato je bila Dolginka, ženica, ki je neprestano tkala, solila sardele in rodila otroke kot dobra gospodinja; končno so bili nečaki, po starostnem redu: Tone, najstarejši, dvajset-letni nepridiprav, ki si je od deda še vedno prislužil kakšno okoli ušes in kakšno brco niže doli, da je ujel ravnotežje, ko je bila zausnica pre-krepka; Luka, »ki je bil pametnejši od starejšega«, kot je ponavljal ded; Mena, z vzdevkom »sveta Agata«, ker je bila vedno pri statvah in v navadi je, da pravimo: »žena je na mestu pri statvah, kokoš v kurniku in trilja v januarju«. Aleš, pa je bil smrkav in čisto tak kot njegov ded; in Lia, ki ni bila ne tič ne miš. — Ob nedeljah, ko so vstopili v cerkev, se je zdelo, kot da gre procesija.

Gospodar Tone je znal tudi nekatere »izreke« in pregovore, ki jih je bil slišal od »starih«, ker izrek starih še nikdar ni lagal: »Coln ne plove brez krmarja«. — »Če hočeš biti papež, moraš biti prej cerkovnik«, ali pa »Opravljaj delo, ki se ga učiš, da vsaj živiš, če ne obogatiš«; »zadovolji se s tem, za kar te je napravil oče, tako da vsaj lopov ne boš, če veš ni mogoče« in še druga modra rekla.

Zato, vidite, je uspevala hiša pri nešplejem drevesu in gospodarja Toneta so smatrali za modro glavo in bi ga v Trezzi napravili za občinskega svetnika, ko bi tajnik don Silvestro, ki ni bil neumen, ne bil pridigal, da je garjeva ovca, reakcionar, eden izmed tistih, ki ščitijo Bourbon-co in da na skrivnem deluje za povratek Franc-eljina, da bi mogel paševati v vasi kot pašuje v lastni hiši.

Gospodar Tone pa ni poznal Franceljina niti na videz, briga se je za svoje posle in je imel navado govoriti: »Kdor ima skrbi za dom, ne more spati, ko se mu ljubi«, kajti »kdor ukazuje, mora polagati račune«.

V decembru 1863 je bil Tone, najstarejši iz-med nečakov, poklican k pomorskemu naboru.

Gospodar Tone je tedaj tekkel k vaškim veljakom, ki so tisti, od katerih nam more priti pomoč. Toda don Giammaria, vikar, mu je bil odgovoril, da naj mu bo kar prav, to da je sad tiste satan-ske revolucije, ki so jo povzročili z razobešanjem trobojne rute s stolpa. Lekarnar don Franco pa se je pričel smejeti v svojo bujno brado in med-tem ko si je mel roke, mu je prisegal, če jim bo uspelo znositi skupaj nekaj republike, bodo vsi tisti pri naboru in pri davkih dobili brce v zadnji del telesa, da vojakov ne bo več; vsi pa da bodo šli v vojno, če bo to potrebno. Tedaj pa ga je gospodar Tone prosil in rotal, naj mu za božjo voljo napravi hitro republiko, preden bi njegov nečak Tone odšel k vojakom, kot da bi jo don Franco imel v žepu, tako da se je lekarnar konč-no raztogotil. Tajnik don Silvestro se je na vse pretege smejal ter razgovorom in je nazadnje dejal, da bi z gotovo svotico, ki bi jo stresli v žep tej in tej osebi, njemu poznani, našli njegovemu nečaku napako, ki bi ga oprostila vojaške služ-be. Na nesrečo je bil dečko skrbno zgrajen, kot jih še sedaj izdelujejo v Aci Trezzi, in ko je zdrav-nik pri naboru zagledal pred seboj tega korenjaka, mu je dejal, da je njegova napaka ta, da je nasajen kot steber na tistih širokih tacah, ki so se zdele kot loparja indijskega figovega drevesa; s takimi stopali pa da se človek bolje počuti kot v tesnih čevljih na krovu oklopnice. Zato so Toneta vzeli, ne da bi rekli »dovolite!« Medtem, ko so novince vodili v vojašnico, mu je Dolginka, ki je sopoč stopicala ob dolgih sinovih korakih, zabicevala, naj vedno drži na preih Marijino svetinjo in naj pošlje novice vsakokrat, ko bi se ta ali oni znanec vračal iz mesta, nakar bi mu poslali denar za papir.

Ded pa kot mož ni rekel ničesar; toda tiščalo je v grlu tudi njega in izogibal se je, da bi pogledal snahi v obraz, kot da bi bil jezen nanjo. Tako so se vrnili v Aci Trezzo v največji tišini in sklonjene glave. Boštjanež, ki se je z naglico rešil dela pri razpravljanju »Previdnosti«, da bi

jih šel čakati ob cesti, ko jih je videl prihajati na tak način, na moč potlačene in s čevlji v rokah, si ni upal odpreti ust in se je vrnil domov z njimi. Dolginka je takoj tekla v kuhinjo, da bi se tam skrila, kot da se ji mudi biti sami s staro kuhinjsko posodo. Gospodar Tone pa je dejal sinu:

»Reci ji kaj, tisti revici, pri koncu je.«

Naslednji dan so zopet šli vsi na postajo Aci Castello, da bi videli iti mimo vlak novincev, ki so potovali v Messino. Čakali so za ograjo več kot eno uro, in se stiskali med množico. Ko je vlak dospel, so videli, kako so mladci moleli glave iz oken kot volji, ki jih vodijo na sejem. Petje, smeh in hrup so bili tolikšni, da se je zdelo kot da so na žegnjanju, in med pehanjem in direndajem je človek celo pozabil tisto tes-nobo okoli srca, ki jo je prej občutil.

»Zbogom Tone!« »Zbogom mati!« »Zbogom!« »Misli name!«

Tam blizu na cestnem nasipu je bila Sara botre Tudde, ki je žela travo za teleta; toda bo-tra Venera »Zupidda« je šušljala, da je prišla tja, da bi pozdravila Toneta, sina gospodarja Toneta, s katerim se je pogovarjala preko vrtnega zidu, ona sama ju je videla, na svoje lastne oči, ki bodo nekoč ugasnile. Res pa je, da je Tone po-zdravil Saro z roko in da je ona obstala s srpom v roki in gledala, dokler se ni vlak premaknil. Dolginki pa se je zdelo, da je bil tisti pozdrav ukraden njej; in dolgo časa za tem, vselej ko je srečala na trgu ali v pralnici Saro botre Tudde, ji je obračala hrbet.

Potem je vlak odpeljal med žvižgi in ropotom, tako da je preglašil petje in pozdrave. In ko so se radovedneži razšli, so ostale le nekatere žene in kak nesrečnež, ki so se tesno tiščali plotu, ne da bi vedeli zakaj. Po malem pa so se tudi ti odpravili in gospodar Tone, ki je pravilno sklepal, da je snahi hudo, ji je plačal za dva nov-čiča limonade.